

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XXVII. De Exceptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](#)

publicorum tributorum absque violentia & injuria subditorum per officiales fieri debet, Perez. C. de Exalt. Trib. num. 16. præsertim circa usuras præses provincie non acerbum se exactorem, nec contumeliosum præbeat, sed moderatum & cum efficacia benignum & cum instantia humanum, nam inter insolentiam incuriosam & diligentiam non ambitiosam multum interest, l. 33. ff. de usur. Perez. Cod. de debitor. Civit. n. 2. Exactores vero immodesti severè puniuntur, Perez. C. de Collat. fundor. n. 3. si autem debitores contumaces sint sequi impudenter opponant, ad solutionem cogendi sunt missione in possessionem, lequestratione fructuum, subhastatione, Perez. C. de Exalt. Tribut. n. 17. seq.

IV.

Officialis, qui debitum non exigit, ipse ad solutionem tenetur, Brunnen. ad l. 7. C. de Exalt. Trib. §. 3.

CAP. XXVI. De Examine. Approbatione.

Axioma I.

Semel examinatus & approbatus, non est iterum examinandus, l. licet. 12. C. de Affessor. vid. Barbos. intrat. Clauſularum clauſula. Si idoneus reperiatur, ubi late.

Limita in professore, qui semel affumitus, si postea minus idoneus reperiatur, potest reprobari & removeri, Brunnen. ad l. 2. C. de Profess. & med.

V.

Miles & Athleta den. um, si tertio victoriæ reportavit, præfeci militiae nomen meretur & immunis à munieribus est. Studiosus, qui ter se ritè defendit, præmium meretur; in uno enim eruditioñis specimine potest quis casu magis, quam peritius, respondere, Perez. Cod. de athletis n. 6. 8. 9. imo potest quis alio tempore promittit respondere, cum sapientia ex præsenti dispositione humorum alteretur animus, Brunnen. ad l. un. Cod. cod.

CAP. XXVII. De Exceptione.

Axioma I.

Exceptio actionis est exclusio, l. 2. de except. intellige nimurum de mera & simplici, non vero de exceptione in se actionem vel accusationem continente. Casus in l. quoniam Alexandrum 26. Et ibi omnes notant C. de adult. Ias. in l. libertus, col. fin. ff. de in jus voc. Hinc videmus, quod excommunicato & bannito permittatur excipere, & si se pure & simpliciter defendere cap. cum. iner. de except. agere vero vel reconvenire, vel excipere eo modo, ut reconvention ex exceptione resulteret, non licet, juxta Innocent, in cap. si vero de sentent. excomm.

Ut ut tamen hac se habeant, ratione tamen forma probandi reus dicitur actor, quoniam is non minus exceptionem quam actor intentionem.

probare debet, l. 1. de except. unde prosequi causam dicitur in cap. 11. extra de except.

Declarata, Axioma verum esse, si actio strictè & propriè accipiatur, secus si largè: cum appellatio persecutionis omne remedium ordinarium & extraordinarium comprehendat, l. pecunias 70. §. actiones 2. ff. de V.S. l. dolus 44 ff. mandat, vid. Lud. Gomez. ad S. supereft. Instit. de action. num. 49.

VI.

Exceptiones nil aliud sunt quam defensiones, defensiones autem sunt juris naturalis. Roland. à Valle confil. 3. n. 2. & confil. 12. n. 44. vol. 3. De cian. confil. 35. n. 47. vol. 1. & confil. 14. n. 84. vol. 3. Menoch. confil. 383. n. 4. vol. 4. nec ipsi diabolo deneganda. Welsemb. confil. 47. n. 177. atque inde exceptiones dicuntur aequitatem nisi, Cravett. confil. 900. n. 29. quæ mater exceptionum appellari solet, Menoch. confil. 332. n. 4. vol. 4. Roland. à Valle confil. 35. n. 54. vol. 2. Hermann. Vultej. 3. Confil. Marpurg. 20. n. 68.

VII.

Exceptione generica nullius est momenti, Bart. & Dd. per il. text. in l. extortes Titia 36. ff. de legat. i. ubi & Alex. n. 2. quanquam si à parte non opponatur, ea admittatur. Alex. d. l. n. 3. vide Vasq. lib. 2. contr. jur. cap. 32. n. 14.

VIII.

Exceptione regulæ una posita ceteræ exceptiones exclusæ arguantur, l. 12. §. idem 43. ff. de instrum. leg. quod & Cicero in orat. pro Balb. confirmat; at enim, si exceptio fecit, ne licet, ibi necesse est licere, ubi non est exceptum. Boicer. de investit. feud. cap. 4. n. 1.

IX.

Exceptiones dilatoria ante item contestatam sunt opponenda, l. 19. C. de prob. l. ita demum 13. C. de procurat. Gail. l. obser. 38. Mynt. cent. 4. obser. 39. Donell. lib. 22. comm. 9 circ. fin. Cu-jac. lib. 18. obser. 34. Borcholt. conf. 4. aff. rt. 29. Arum. disput. 19. exere. 7. Matth. Steph. cent. 4. quæst. illustr. 6t. tit. c. Hænon. in quest. contro-versi. disput. 22. n. 19. post eam enim contestatam aut post statutum à Judice terminum ex non amplius recipiuntur. cap. paſtomis. C. de except. Intellige nimurum de dilatoria judicii, non de dilatoria actionis & cause, de qua agitur, veluti est exceptio de non perendo intra certum tempus; hanc enim proponi posse, lite demum contestata, sicut & reliquias peremptoriorum exceptiones, patet ex l. exceptionem 19. ubi Dd. C. de probat. vid. Mynt. cent. 1. obseruat. 24. Welsemb. in part. ff. de exception. n. 10.

X.

Exceptionem in scriptis proponi necessum, non est. Bart. in l. scire oportet. ff. de excusat. tut. Cuman. in l. 1. de except. Vasq. 2. contr. jur. c. 32. n. 3. nec requiritur in ea conclusio. Socin. in add. col. 2.

XI.

Ad excipendum quæ profundit, eadem proficiunt & ad replicandum, l. 2. C. de jud. l. ult. C. de edend. Welsemb. 1. confil. 3. n. 15.

XII.

Quod non est exceptum, secundum regulam iudicatur.

dicatur. Decius & Dd. in l. n. 20. ff. de R. I. Bartol. in l. quoties m. i. Si quis cau. Jason. post Bart. n. 33. si quis injur. vid. infra axiom. 24. secundum regulam enim pronunciandum, donec causis, de quo tractatur, exceptus esse demonstratur. Jason. in l. cetera n. 5. ff. de legat. 1. Baldus in l. si tuor in fin. Cod. de serv. pign. dat. Schurff. consil. 15. Quod in praesenti. n. 6. cent. 3. Wels. 1. consil. 30. n. 3.

IX.

Exceptiones omnes suā naturā sunt perpetuae. I. parē s. §. fin. ff. de dol. mali except. Welsemb. in par. de Except. num. 12. quæ enim annua sunt ad agendum, perpetua manent ad excipendum, cap. si autem. ubi Panorm. & Felin. de rescript. l. licet s. ubi Glossa & Dd. in fin. l. si pastum. C. de Except. ad Cujac. ad l. s. §. ult. ubi exemplis, rationibus, & limitationibus illustratur, adeò ut ne 30. aut 40. annis exceptions præscribantur, sed perpetuæ & semper etiam ad mille annos possint opponi. Gloss. in l. 3. verb. persecutione. C. de prescript. 30. annor. Fin. in l. si paſtū. C. de Except. Panorm. & Felin. in c. si autem. de rescript. Franc. Balb. in m. 7. præscript. 4. part. 4. pr. q. 37. Welsemb. 1. consil. 42. n. 26.

X.

Quæunque exceptio opponi potest per modum actionis, illa non est perpetua, quia sibi impetrat excipiens, quod non anteā exceptionem in judicium deduxerit. Exemplum est in exceptione non numerata pecuniae, idem est in exceptione non numerata doto & in querela in officio.

Limita: nisi semel fuerit in judicium deducta, sic enim, ut aliae actiones temporales, sit perpetua, tot. tit. C. quando libellus.

XI.

Exceptione perpetua tutus definit esse debitor. I. Marcellus 67. de Reg. Jur. l. nihil interest n. ff. eod. l. debitor. 108. de verb. signific. add. Bachov. 1. disp. 22. thes. 4. lit. H. in fin. Cagnol. in l. non videatur capisse n. 5. de Reg. Jur. l. qui Exceptiōnem 40. de condit. indeb. sicut creditor esse definit, qui exceptione potest repelli. l. creditor. 35. de V. S. l. t̄ cui 42. §. creditores 1. o. & A. etiam prescriptio. l. si quis posquam 37. de fiducijs. Bald. in l. cam quis. n. 8. & 26. C. de jur. & fact. ignor. l. eos 26. C. de usur. cum loco solutionis sit. l. si pupilli 66. §. ult. de solut. Bald. in l. cum mandatori. C. de non num. pecun. Balb. in l. cum prescript. 1. part. princ. quest. 7. n. 4. Bald. in l. item quod adjicitur. de const. pecun. ut à tali nihil peti possit instrumenti debitor, qui ipso tempore sit liberatus actione instrumento præscripta. l. cum notissimi 7. cum l. seq. Cod. de prescript. 30. annor. cum præscriptio plenissimam liberacionem inducat. Paris. consil. 13. n. 19. & consil. 101. n. 81. vol. 8.

XII.

Exceptionibus malitiosis non est indulgendum. l. in fundo 38. ff. de rei vind. l. 1. ff. de Reg. Caton. Oldendorp. cl. 1. act. 8. p. 69. tales enim, ut iniuriae & frustatoriae, non admittuntur. l. non cogendum 45. ff. de procur. l. hec stipulatio 14. §. fin. si. ut legat. nom. caveatur. Gail. 2. observ. 27. num. 19. ac ejusmodi frivola exceptiones non fa-

ciant vacillare fidem instrumenti. Gl. in l. plures apochis verb. vacillare. C. de fid. instrum. Panorm. in c. super eo. de refib. cog. Felin. Socin. & Dd. in cap. si Clericus. de for. compet. Molin. ac Dec. consil. 102. In causa. n. 2. ad verb. probata. cum a judece non recipiantur. Jac. de Nigr. in l. omne. n. 12. de offic. aff. per doctrinam Bald. in l. præscriptione. C. si conuera jus vel util. publ. Zaf. in l. 1. §. editione n. 80. de edendo. ubi addit eum calumniari, qui excipit aduersus ea, quæ ex propriis instrumentis vel ligillis constant. Wels. 1. consil. 31. n. 35. Unde fit, quod opponens exceptionem injuriam tenetur etiam actione injuriatum. Socin. consil. 118. Visa. n. 4. per l. 3. l. si quidem io. C. de injur. l. si tibi 23. C. de liberal. caus. Ang. consil. 76. Super. Oldrad. consil. 53. consuevit. in fin. cum non juris sui tuendi gratia, sed injurandi potius animo fecisse presumatur. Angel. in præct. in verb. verba injuriosa. n. 16. C. de injur. Roman. consil. 96. Super n. 4. Salic. in l. si non convitii. n. 6. C. de injur. Wels. 1. consil. 22. n. 30. Sic generalis exceptionum ademptio vel renunciatio frivolas tantum excludere dicitur. Cyn. & Dd. in l. ita pudor. Cod. de adulst. Specul. cum addit. de oblig. sol. & Exempt. §. 2. gl. c. licet. verb. absque illa exceptione. de Elect. Rebuff. in cap. sine Exceptione 12. g. 12. Hypapolit. in præct. crimin. q. ult. n. 1. non justas. Cyn. in d. l. ita pudor. gloss. & Dd. in d. cap. licet. de Elect. multo verò minus ignoratas. Speculat. de Except. §. 2. n. 2. Roman. consil. 211. n. 3. aut nascentes ex natura contractus. l. quaro 36. §. inter. ubi Bart. & Dd. locat. Wels. consil. 10. num. 5.

XIII.

Exceptiones à judece non supplentur, l. unic. ubi Caſtr. n. 3. & 4. C. ut que defunt Advocat. judec. suppl. sunt enim opponenda Dec. Cagnol. in l. Marcellus. in fin. de R. I. licet ex actis appearat, ut quidam volunt. Balb. de præscr. p. 1. q. 8. n. 1. 2. Guid. Pap. decif. 221. Boér. decif. 344. n. 1. 2. & 3. Welsemb. 1. consil. 14. n. 68.

XIV.

Exceptio de judicis persona omnium debet esse prima. l. sed et si suscepit 52. ff. de judic. l. quidam 57. ubi Bart. n. 9. de re judec. Bald. in l. ult. n. 5. C. de judic. Marant. in Specul. aur. p. 6. de appellat. n. 25. Felin. cap. exceptionem. n. 16. & 17. Lanfranc. cap. quoniam. verb. recusationes. in princ. de probat. cum judece sit judicij dux & imperator. Bald. in rubr. C. si à non comp. jud. n. 4. per gl. si procumtorem. de proucnat. & potissima pars. Bald. d. loc. n. 4. cuius à defectu judicium redditur nullum. c. si à non compet. judec. Felin. in cap. Exceptionem. de Except. Marant. dict. loc. vel querela implorato judicis officio proponatur. Cyn. Bald. Salicet. & communiter Dd. in l. licet s. cum l. seq. C. de Except. per text. in l. quæsum 30. §. fin. de pecul. idem Bald. latius in l. sicut. n. 12. & 13. C. de prescript. 30. annor. Wels. d. consil. 42. n. 33.

XV.

Exceptio quando est probata, replicatio autem Actoris dubia, non proptereā Exceptio est altioris indaginis, sed omnino contra instrumentum obligationis liquidum admittenda. Hartm.

Pist

Pist. part. 4. q. 10. n. 22. vid. Brunnen. ad l. 3. ff. de ed. nd. n. 20. M. v. P. 3. decif. 226. ubi docent, quod exceptio litis finitae aliquo modo dubia ob replicam non rejiciatur post litis contestationem, sed litis ingressum impedit.

XVI.

Exceptio pro rejecta habetur, que non est compatibilis cum sententiâ, adeoque non amplius admittitur. Salgado. de Reg. Prosecl. part. 4. c. 7. n. 86.

XVII.

Exceptio opposita rejecta esse censetur judge ad ulteriora procedente. Felin. in cap. ex parte. n. 13. de testibus. Jafon. in l. ex quacunque. n. 45. ff. si quis in jus vocat. non iter. sac. text. in l. ait. Praetor 7. §. 1. ff. de minor. idemque tenent Bart. in l. a procedente. C. de dilat. Bald. in l. 1. n. 9. C. de ord. jud. Ruin. confil. 61. n. 36. vol. 5. Aretin. confil. 107. n. 2. vers. secundus casus. Alex. confil. 192. n. 4. vers. confirmat hoc.

Limita 1. non procedere in Exceptionibus juris & actionem annullativis; tales enim per processum ad ulteriora non censentur esse rejectæ & sublate, prout declarat Felin. in cap. suborta. col. 4. vers. limita tamen predicta. n. 9. de re judic. & post ipsum Jafon. confil. 100. in fin. & confil. 105. n. 5. vol. 1. Decius confil. 326. n. 4. vide & Vulte. 3. Confil. Marpurg. 21. n. 287.

Limita 2. hanc regulam rejectionis exceptionum per transitum ad ulteriora, ut vera sit, tum demum veram esse, si judeex super Exceptionibus illis cognoverit, & tum ad ulteriora processerit. Baldus in l. a procedente. C. de dilat. Felin. in d. cap. suborta. de re judic. Barbat. confil. 45. col. penult. vol. 2. Unde etiam Exceptio nunquam intelligitur tacite rejecta, quando sententia potest stare absque eo, quod exceptione reprobatur. Panorm. in cap. ex parte. de appellat. ubi casum proprium esse dicit. in l. quod in diem 7. de compensat. & in argumentum adducit l. sanctius 27. Cod. de testam. codemque faciunt relata ab eodem. Panorm. in cap. cum inter. n. 23. de re judicat. ubi expressè tradit, quod si judeex propositis pluribus articulis diversis super aliquibus tantum pronunciavit, in his remanet tantum sententia, super quibus est pronunciatum, in reliquo autem nec absolvisse, nec condemnasse intelligitur.

XXIX.

Exceptio in iure tertii fundata nemini proficit. Vult. 3. Confil. Marp. 35. n. 242. nulli enim econcedit, ut se ex iure tertii defendat & tueatur. Text. in l. loci corpus 4. §. 1. competit. 7. ff. si serv. vindic. l. si quis emptionis 8. §. 1. verf. si vero nullum. C. de prescript. 30. annor. gloss. in l. indebiti. §. sed esti nummi. ff. de conduct. indeb. Tiraquell. in l. si unquam. verb. revertatur. n. 356. C. de revoc. donat. Rip. in rubric. ff. solut. matrim. n. 29. vers. non obstat. quod dos Socin. jun. confil. 71. n. 6. vol. 2. Cravett. confil. 774. n. 7. vers. aquæ. Eoque iure eatenus utimur, ut etiam si hoc iure tertii ius agentis penitus excluderet, frustra tam adhuc ius allegaretur, nisi illum excluderet, cui opponitur ipso iure per doctrinam. Bart. in l. 2. ff. de except. rei judic. quam communiter esse

approbatam testatur Roland. à Valle confil. 57. n. 10. vol. 3. præsertim si justale sit, ut ab ejus voluntate proflus dependeat, sicut atque cadat; quibus add. & Cravett. confil. 748. n. 21. Jol. in l. 2. not. 5. C. de jur. Empyctut. Pruckm. confil. 7. n. 160. Exceptio tamen de jure tertii opponi potest, quando est exclusiva intentionis adversarii. Tiraq. in l. si unquam in verb. revertatur. n. 356. C. de revoc. donat. Decius confil. 246. in fin. Socin. jun. confil. 101. n. 29. vol. 1. Joseph. Lüdov. decif. Perus. 64. n. 35. Vincent. Franch. decif. Neapolit. 14. n. 10. atque hoc omnes dicere. in l. 2. ff. de Except. rei judic. respondit Menoch. confil. 80. n. 8. vol. in o. quotiescumque jus tertii foret exclusivum, agentis, tertio etiam recusante posset opponi, probat Ant. Giuff. confil. 28. n. 32. vol. 2. quod maximè procedit, si exceptio illa de jure tertii profecta est opponenti per doctrinam. Panorm. in cap. cum non licet. n. 15. de prescript. & Mandell. confil. 64. n. 2. & seq. Sic etiam excipere licet de jure tertii, quando quis in damnum incidet, & indebita jaçutam patetur, nisi iure tertii utetur. tradunt Battoli. in d. l. 2. & ibid. Socin. n. 13. & Jaf. n. 10. Claud. de Scifell. in oper. l. Celsus. n. 29. ff. de usc cap. idem est ubiquecumque. Clus est ipso iure nullus. Confirmant Alex. confil. 38. in fin. vol. 2. Roland. à Valle confil. 15. n. 22. vol. 1. Menoch. confil. 1. num. 120. & confil. 79. n. 28. & confil. 90. n. 10. vol. 1.

XXX.

Exceptionibus pluribus uti nemo prohibetur, cap. nullus pluribus, de Reg. Jur. in b. l. nemo ex his 43 ff. evd. l. 15. qui dicit 5. l. nemo 8. ff. de Except. etiam si silent contraire. Dec. confil. 100. n. 30. vol. 3. Vult. 3. Confil. Marp. 35. n. 126. & una omessa vel non probata ad aliam redire. l. 8. & l. 5. ff. de Except. modo non uno codemque tempore proponantur, vid. Wel. in parat. ff. de Except. n. 10.

XXXI.

Exceptiones juris statim debent determinari per ea, quae scriptit Menoch. de arb. tr. jud. quæst. lib. 1. q. 53. n. 4. ratio, quia ius est certum, nec aliquam probabilem dubitationem recipit. Lancilla 12. & ibi Bald. n. 2. C. de furti. quo faciunt scripta à Menochio confil. 57. n. 3. & seq. vol. 4. vide Vult. 3. Confil. Marp. 20. n. 74.

XXXII.

Exceptio non opponitur, nisi coram eo, qui jurisdictionem habet. Mandell. confil. 62. n. 8. & confil. 64. num. 8. Cravett. confil. 209. n. 9. vol. 2. Vult. 3. Confil. Marpurg. 15. n. 168.

XXXIII.

Exceptio non potest dici notoria, quando in eius cognitione vertitur juris subtilitas. Socin. sen. confil. 59. num. 2. vers. ex quibus patet. vol. 3. Vult. lib. 3. confil. 22. n. 87.

XXXIV.

Exceptio nisi proberetur, resolvitur in confessio- nem. Felinus in cap. cum venerabilis. n. 13. de Except. per gl. in N. 53. cap. 3. §. 1. suscep. 2. vers. con- testatio. de exhib. reis. Wel. 2. confil. 72. n. 21. quin immo excepti non censetur confiteri intentionem actoris, & quæ in exceptione includuntur. Acac. Antonin. de Ripell. var. Resol. c. 4. n. 18. vid. Franzk. lib. 2. Resol. 18.

XXXV.

XXIV.

Exceptio dividi non potest, sed tota est acceptanda, Gloss. in l. non unque, ad verb. qui ff. de Except. ubi licer Bartolus reprobet glossam, tamen Socinus num. 1. dicit communem Legitimationem & Canonum, opinionem esse contra Bartolum, in l. decem, ubi latissime Alex. de verb. oblig. & in cap. cum venerabilitate, ubi Innocent. in princ. Panorm. num. 26. Felini. n. 12. de Except. idemque tenet Dyn. post gloss. in cap. Exceptionem in fin. de Reg. Jur. in 6. Specul. de Except. §. viii. num. 2. 4. 6. Cyn. Bald. Salicet. & Dd. in l. si pedem per illum text. Cod. de Except. Lanfranc. in cap. quoniam. verb. Exceptiones. de probat. num. 4.

XXV.

EXCEPTIO facilior est, quam factio, & ideo regulariter qui potest agere, multo magis potest excipere, l. 1. ff. de superficiebus. l. 7. §. 4. vers. igitur. ff. de pact. cap. cum inter. de except. cap. qui ad agendum. de Regulis Juris, in 6. Federic. de Sen. consil. 90. n. 3. vers. dixi. Alex. consil. 62. in causa. n. 6. & 7. lib. 7. Palat. in repet. cap. per vestras, de donar. inter virum & uxor. §. 8. n. 2. Surdus consil. 377. n. 45. Card. Tuschi. pract. conclus. tom. 3. lit. E. concl. 374. p. 7. Sigism. Scacc. de judic. lib. 2. cap. 2. n. 121. de commerc. & camb. §. 7. gloss. 5. n. 98. Unde qui habet actionem, ut aliquid consequatur, multo magis habet exceptionem, ut liberetur. Fulgos. consil. 186. Pro determinatione. col. pen. vers. Postremo. Alex. consil. 47. Visis instrumentis. in fin. lib. 3. Et cui damus actionem, multo fortius exceptionem. l. invitus 156. §. cui damus 1. ff. de Reg. Jur. Roman. consil. 474. In causa proposito, & quem de evictione tenet actio, multo magis agentem repellit exceptio, l. vindicantem 17. ff. de evict. Cafrensi. consil. 32. Pro fundamento. col. fin. lib. 1. quia multa conceduntur agenti. Angel. Aretin. consil. 31. Viso supradicto. in fin. vers. quia multa. [Sic ei exceptio datur, cui alias denegatur actio. l. 4. in fin. ff. de dolis except. cum multis similib. allegatis à Curt. jun. in l. petens. n. 14. C. de pact. Vid. Vult. 3. Consil. Marpurg. 34. n. 169. Socin. consil. 99. col. 1. in fin. vol. 1. & consil. 90. n. 3. in fin. vol. 4. cum exceptio majorae equitate nitatur quam actio. l. qui aquitate 12. ff. de dolis except. Vult. 3. Consil. Marp. 29. n. 220.] ideoque prohibitus petere, non prohibetur retinere & excipere. Decius consil. 331. n. 3. Ruin. consil. 163. in fin. lib. 2. Decian. consil. 64. n. 51. lib. 3. & consil. 94. in fin. lib. 2.

XXVI.

EXCEPTIO repellit eundem, quem de jure tenet actio, l. fundi quem 18. cum

cum l. seq. ff. de except. l. Exceptione doli 11. C. de evict. Angel. Aretin. consil. 20. Visis actis. n. 39. & seq. & n. 45. Cafrensi. consil. 166. Visis actis n. 3. lib. 2. & consil. 275. Ad primum. num. 3. vers. ad secundum. eod. l. b. 2. Decius consil. 86. Viso puncto. col. 2. vers. quartu quia. Rom. consil. 457. Circa propostam. col. penult. in princip. vers. secundu quia. Alex. consil. 3. Viso processu. in princip. lib. 3. Tiraquell. de retract. §. 1. gloss. 9. n. 33. Boér. decis. 23. n. 13. Neguzant. de pinguoribus. part. 5. membr. 1. n. 53. Molin. de primogenit. lib. 4. cap. 1. n. 20. & 28. Anton. Gomez. l. 50. Taur. n. 73. Gam. Lusitan. decis. 67. Portol. de consortib. & fidicommiss. cap. 22. n. 18. Cardin. Tuschi. d. tom. lit. E. conclus. 75. Dn. Barbosa in l. 1. p. 5. n. 20. solut. matrimon. Surdus consil. 517. n. 24. & consil. 577. n. 12. & decis. 177. n. 8. Vincent. Caroc. singul. 73. ubi limitat in casu l. fin. C. de evict.

XXVII.

EXCEPTIO firmat regulam in contrarium. l. quasitum 12. §. 43. vers. denique. ff. de fundo instruct. l. ex eo. 18. de testibus. Robert. 2. animad. 28. gloss. in rubr. de regulis juris. in 6. ubi Dyn. Bart. in l. 1. in fin. ubi Decius num. 20. & Cagnol. n. 31. & 34. ff. eod. tit. Everh. in topicis legal. loc. 3. Decius in cap. cum dilecta. n. 6. & 7. de confirm. utili. ubi ait, quod exceptio, licet sit de regula, non tamen ampliat regulam. Roman. consil. 82. n. 3. & consil. 100. num. 2. & consil. 105. in princ. & consil. 337. n. 8. ubi Apostol. in verb. exceptuatis. & consil. 461. vers. refragatur, ubi ait hoc non procedere, quando non est verisimile. Joan. de Anan. consil. 69. in fin. Baldus consil. 131. Casus est talis. vers. super secundum lib. 1. & consil. 119. Verba dicunt, in princip. vers. secundu quia. eod. lib. 1. ubi quod conductor excipiens nolle teneri pro uno casu fortuito, videtur se obligare ad alios casus fortuitos sub eodem exceptuatis, & consil. 331. Quidam. lib. 5. ubi intelligit Axioma, quando alias non esset facta inclusio, vel exclusio tacita, vel expressa circa non exceptuatis, Alexand. consil. 107. In causa & lit. num. 2. lib. 1. & consil. 125. Viso titulo. num. 4. & 5. lib. 2. ubi ampliat in concessione legati facta, quia exceptio declarat, & firmat regulam in non exceptis, & consil. 7. In consultatione. num. 8. vers. quinto probatur. l. 5. ubi ampliat in legibus feudalibus, & materia. feudal. & consil. 186. Zacharias in fine lib. 6. ubi quod firmat regulam in contrarium, sed non ampliat, Afflict. decis. 45. num. 2. Menoch. consil. 141. num. 17. & consil. 609. num. 9. Flamin. de resignat. benefic. lib. 5. que. 6.

quest. 6. n. 186. Card. Tuschi d. tom. 3. lit. E. conclus. 422. per totam. Octav. Glorit. respons. 12. n. iii. Cardin. Seraphin. decis. 980. num. 7. Rot. decis. 144. num. 6. apud Farinac. p. i. recent. Robles de Salvedo de repres. lib. 2. cap. 26. num. 21. me citato in hoc loco Joseph. Vela dissertat. forens. dissert. 2. num. 40. [Eleganter Cicero in orat. pro Balbo, si exceptio facit, ne licet, ibi necesse est licere, ubi non est exceptio, exemplum est in l. 18. de testib. l. 28. §. 6. qui test. fac. poss. Ratio hujus regulæ est, quod qui quædam eximit, de ceteris accuratis cogitasse videatur l. nam quod liquida 4. §. ult. de pen. leg. l. cum. Pretor. 12. ff. de jud. Hartm. Pistor. 2. q. 27. num. 7.]

Limita Axioma, ubi alia interpretatio dari potest, quia tunc casus exceptus non firmat regulam in contrarium, Feder. de Senis consil. 233. col. pen. n. 3. vers. non obstat, ubi quod Papa volens omnes teneri solvere decimas, si excipit certum ordinem, non propterea videtur velle omnes alios exemptos teneri, nisi expressè dixerit, quia talis exceptio potest operari concessionem exceptionis ordini exceptuato. Sic etiam non prodit Axioma, quando aliquid excipitur considerato effectu ejus, quod excipitur, quia tunc omnia sunt exceptuata, quæ habent eundem effectum, Castrensi. consil. 91. In causa appellationis. num. 9. & 10. lib. 1. ubi quod statutum, quod fiat compromissum exceptis instrumentis quarentigatis, non includit instrumenta non quarentigata, quando habent executionem paratam, prout quarentigia, quia statutum consideravit effectum quarentigia, non ipsa quarentigiam; nam casus similes exceptuatis censemur excepti, etiamsi exceptioni sit adjuncta. d. Alex. consil. 30. In causa. n. 4. & 6. lib. 4. ubi quod non continentur casus similes per extensionem sub exceptione, sed comprehensi dicantur. [vid. cap. cum delicta. ubi Panorm. de confirm. util. gloss. in l. 1. verb. judicati. C. de condit. indeb. & in l. fin. verb. voluerit. C. de revocand. donat.]

Limita II. Regulam procedere in casibus non exceptis, sub regula tamen comprehensis, alias fecus; quia licet ea firmet regulam in casibus non exceptis sub regula comprehensis, non tamen dilatat, nec ampliat regulam, ut faciat sub ea comprehendendi, quæ de sui natura non comprehendenteruntur, exceptione non facta. l. generaliter 32. §. 112. ff. de usufr. legat.

Limita III. Si casus speciales alibi expressi in contrarium extent §. in b. f. I. de act. collata. l. ult de compens. l. 38. de re judic. coll. cap. pen. extr. eod. vid. Gilken. ad l. 13. in princip. n. 29. Cod. de judic. Fallentiam vide apud Hartm. d. loc. n. 28. nempe nisi propter exceptionem sint & aliae rationes, quæ regulam restringunt, l. 32. §. 2. de usu & usufr. leg.]

XXIX.

EXCEPTIO deberesse de regulâ. l. nam quod liquida 4. §. f. de pen. leg. [id est, de ipso genere regulæ, vid. l. ult. Cod. Quand. ex fact. tut. Ex qualitate enim exceptionis regulariter quævis dispositio declarari solet. l. Proculas 19. cum ibi notat. per Bald. de usufr. Alexand. in l. senium. C. quitestam. fac. poss. Roman. consil. 187. cum similib. adductis per Decium in l. 1. n. 26. de Reg. Jur. & per Riminald. instit. de donat. in pr. n. 357. Hartm. Pistor. l. quest. 32. n. 5.] Castrensi. consil. 70. Pro pleniori. n. 3. lib. 1. ubi ait, quod si exceptio non esset de regula, diceretur derisoria, Gemin. consil. 65. num. 8. vers. nam ex quo bic excipiunt, ubi quod casus exceptus à dispositione generali, declarat dispositionem loqui de illa materia, Baldus consil. 401. Super facto. n. 2. vers. secundo queritur. lib. 5. ubi quod restringit, seu declarat regulam, debere intelligi de materia exceptionis. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 77. & gloss. 14. num. 35. & gloss. 51. num. 2. Surdus consil. 152. num. 49. & consil. 262. n. 47. & consil. 402. num. 21. & consil. 527. n. 6. & 7. decis. 124. num. 13. [Confirmat hanc regulam Donnell. ad l. 1. C. de condition. indeb. num. 16. ineptissimam exceptionem esse contendens, quæ verbis regula non comprehendatur. Ratio est, (1.) quia exceptio est oratio, quæ regulæ detrahit; non potest autem de regula detrahere, quod regulæ non continetur, (2.) ideò aliquid de regula excipitur, ne, si exceptum non sit, sententiâ regulæ contineretur, (3.) quod si verbis regulæ aliquid satis excluditur, valde stultum est alia ratione amplius excludi velle. Verbi gratia: Omnes sciunt Exceptions ista esse ineptissimas: omnes agri T. Lucii repeti possunt, exceptis pecoribus: atque pecora non sunt de agris, & quamvis de pecoribus nihil exceptum esset, tamen valde ineptus esset, qui putaret pecora agrorum verbo contineri. Similis est & hæc exceptio: Lego omnes libros, qui sunt in bibliotheca, exceptis lapidibus. Nec obstat l. 1. Cod. de condit. indeb. Nam in his verbis non ex causa judicati selu-

soluta, non continetur exceptio, sed ad-
versaria oratio.] Unde si procurator ge-
neraliter constituantur ad omnes causas,
excepta causa restitutionis in integrum
dicitur constitutus in omnibus aliis causis
requirentibus speciale mandatum, ex
quo exceptio est de iis, quae requirunt
speciale mandatum; Imol. in l. fin. col. 12.
ff. quis & a quo appellatur. Alexand. & Ja-
son. in l. fin. ff. quod quisque Juris. Gemin.
in cap. qui ad agendum. ff. 1. de procur. lib. 6.
quos refert Card. Tuschi. tom. 3. lit. E. concl.
423. n. 6. Röbl. de Salzed. d. lib. 2. c. 14. n. 38

[Declaratio I. procedere saltem
comprehensivè, licet non dispositivè.
Everhard. in Loc. legal. loc. ab Except. n. 9.
Cagnol. ad l. 1. de Reg. Jur. num. 28. & 50.
ibid. Decius n. 19. & 20. & Dyn. ad rubr.
num. 17. cod. in 6. alioquin non esset exce-
ptio, sed ineptiæ ineptiarum, ac prorsus
inutilis. Aym. Cravett. consil. 965. num. 7.
per d. l. nam quod liquide 4. §. fin. ff. de
pen. legat. l. fin. quæstum 12. §. idem 43.
vers. denique. ff. de fund. instruct. Hieron.
Cagnol. ad d. l. 1. n. 28. vers. & Archiepisco-
pus. essecq; perinde ac si diceretur: Omnis
homo currit excepto equo Titii: hæc
enim non est exceptio, quia equus Titii
non comprehenditur sub propositione
illa, omnis homo currit. Cagnol. dict.
num. 28. & 29. d. l. pari modo si dicam:
illam pecuniæ summam, quæ mille est
aureorum, totam tibi dono, exceptis bis
mille aureis; hæc exceptio non est de illa
regula; quia licet minor summa majori
insit, non tamen inesse potest major mi-
nor, ut ab ea excipiatur. l. 1. §. si stipulan-
ti. ubi gloss. Bart. Alexand. Castren. Dua-
ren. Egin. Bar. Coras. Donell. Cujac. ff.
de verb. oblig. §. præterea. ubi Dd. Instit. de
inutil. stipul. Gajus 2. Inslit. tit. 9. §. item si
pure. Hoc argumento ab exceptione, vel-
uti fortissimo, teste Nic. Everhard. d. loc.
nititur & Tiber. Decian. resp. 22. n. 9. & 10.
vol. 1. ad demonstrandum, utrum exce-
ptio decimandi extendat se etiam ad lo-
cum Terentia: quia exceptio erit de re-
gula & de ipsius genere: & vice versa ob-
id, quod pars est ejusdem naturæ &
qualitatis, cuius est totum: Rursum idem
Tiber. Decianus respons. 55. num. 16. vol. 1.
Exceptio (inquit) non potest extendi ad
ea, quæ alias sub regula non comprehen-
derentur, per doctrinam Bartoli in l. ge-
neraliter. §. uxori. ff. de usufr. legat. 10.
tata per Abb. in cap. in nostra extr. de se-
pult. quod idem Tiberius Decianus repe-
tit, & ad transactionem super fideicom-
misso, interpositam accommodat in re-

ffpons. 3. n. 130. vol. 1. itemque Cravett. consil.
519. n. 14. vers. tertio de fideicommiss. ubi
inquit: Exceptionem planè ad ea restrin-
gi oportet, quæ in regula sunt compre-
hensa, alioquin est, ut spurca & inepta,
rejicienda. Idem Cravett. consil. 965. n. 7.
Hinc non esse exceptionem veram, sed
omnino falsam, quæ sub regula compre-
hensa non est, dixit Bartolus ad l. in bis. ff.
de LL. & ad l. 1. ubi Decius n. 26. ff. de Reg.
Jur. Aym. Cravett. consil. 808. n. 2. vers.
tertio & validius. per l. fin. C. de litig. gloss.
ad cap. 1. de appellat. in 6.

Post
Gouis

XXIX.

EXCEPTIO declarat regulam, sed
tamén non ampliat, ut comprehendat
ea, quæ non sunt de genere regulæ, Ro-
man. consil. 498. in fin. & consil. 107. col. 2.
vers. quod autem cessant. ubi quod exce-
ptio deducit ad certum, & declarat regu-
lam generalem, & consil. 379. num. 13. vers.
veritas tamén. Bald. consil. 131. Casus talis est.
vers. super secundo, lib. 1. Cum. consil. 98.
n. 3. vers. non obstat. secundum. Alex. consil.
28. viss. n. 11. n. non obstat. lib. 1. & consil. 59.
n. 9. vers. nec ad hoc obstat. cod. lib. 1. & consil.
186. Zacharias in fine lib. 6. Surd. consil. 352.
n. 12. & decif. 100. n. 9. ubi limitat, quan-
do exceptio esset inutilis, quia tunc am-
pliat regulam. Socin. consil. 47. n. 2. & 3.
vers. sed contra. lib. 1. ubi quod in vendi-
tione certorum bonorum propriorum,

X 2 exce-

excepto palatio, non includuntur bona-communia, quia licet exceptio firmet regulam in contrarium, tamen non ampliat, Aretin. *consil. 8.* Abundè, per totum, & præcipuè n. 3. & 4, ubi declarat, dicens, quod exceptio expressa, quæ tacitè inerat, non extendit ullo modo regulam ad ea, quæ non sunt de regula; quia expressio eorum, quæ tacitè insunt, nihil operatur: si vero est expressio, quæ tacitè non inerat, exceptio licet firmet regulam in non exceptis, nunquam firmat extendendo ad ea, de quibus disponens erat incapax, vel inhabilis; & rationem adducit n. 7. *versus obstat.* quia exceptione non ampliat regulam, ut comprehendat ea, quæ sine exceptione non comprehenderet ex proprietate sermonis, sive ex mente, refert Cardin. Tusch. *tom. 3.* *lit. E. concl. 424.* n. 4. Sanch. *præcept. Decal. lib. 2. c. 27.* n. 17. *col. 3.* in *solut. ad 5. Mieres de major. in l. edit. part. 1. q. 22.* n. 22. Surdus *decif. 124.* num. 17.

[Declara axioma procedere in dubio, & quando verisimiliter aliud non fuit de mente disponentis. Ubi enim ex tali restrictione sequeretur aliqua absurditas, vel constaret aliud fuisse de mente disponentis, ut quia verba regulæ sint multum ampla, & exceptio seu qualitas exceptioni adjecta, & regula ita non habet inter se conformitatem, tunc regula per exceptionem non restringitur. *l. scire oportet 13. §. aliud 2.* ff. de *Excusat. tutor. Cornel. consil. 275. vol. 13.*

XXX.

EXCEPTIO ubi non repertitur posita, non est à regula recedendum. *l. prævaricationis. 3. §. ult. ff. de prævaricat. l. discentibus. 5. de repud. l. illam 19. C. de collationib. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 3. q. 7. n. 45.*

XXXI.

EXCIPIENS non videtur fateri ea, quæ in exceptione includuntur, *cap. cum venerabilis. de Except. Alex. consil. 83.* In causa & lite, in princ. vers. nec ad hoc obstat. *lib. 1.* ubi quod exceptio hujusmodi non est confessio, nec negatio, sed est medium inter negare & confiteri, prout intentante, & *consil. 49.* n. 9. cum seq. *lib. 7.* ubi quod libellans, excipiens vel repugnans illud, quod pars adversa asserit illud impugnando, non dicitur fateri, additque, quod is, qui dicit sententiam non rectè latam esse impugnando, non fatetur esse latam per *l. Gallus 20.* §. forstian. 8. ubi gloss. in verb. rectè. ff. de liberis & postib. quæ exponit: rectè, id est, nullo modo.

Surdus *decif. 24.* n. 5. Card. Tusch. *tom. 3.* *lit. E. concl. 427.* Mar. Anton. *var. resolut. lib. 2.* *resolut. 50.* n. 31. Alex. Trentacinq. *var. resolut. lib. 2.* tit. de except. n. 5.

Intellige Axioma procedere quoad fundandam intentionem actoris, *l. non utique 9. ff. de Except. cap. exceptionem. de Reg. Jur. lib. 6. Covarr. var. lib. 1. c. 1. n. 2. vers. eodem jure.* Ant. Gomez. *var. tom. 3. cap. 12.* n. 16. Cacheran. *Pedem. decif. 178.* n. 9. Francisc. Milanen. *Sicil. decif. 3.* n. 46. *lib. 2.* Bellon. *Genuens. decif. 38.* n. 8. & *decif. 91.* num. 1. Petr. Gregor. *Syntagma. Juris lib. 21. cap. 17.* n. 3. Cardos. *in praxi Judic.* & *Advocat. verb. exceptio. n. 26.* Stephan. Grat. *Marchie. decif. 19.* n. 19.

[Limita: nisi contra rei exceptionem aliqua juris presumptio militaret, ut ostendit Ulric. Zal. in *l. non utiq. n. 3.* vers. tertio fallit. ff. de Except. Regner. Sixtin. part. 3. *Consil. Marpurg. n. 30.* vid. & Bald. in *l. Exceptionem. C. de probat.* ubi ait, quod reus excipiendo non fateatur, intentionem esse veram, præfertim quando ad effectum contradicendi excipit, non vero ad effectum confitendi. Vid. *Wesemb. 2. consil. 72.* n. 24.

CAP. XXIX.
De Exceptione Dominii.

Quicunque causam ab altero habet, ille nequit opponere exceptionem dominii.

Ratio: quia hic simpliciter tenetur ad restituendum; restitutio autem haec non poterit hoc solum prætextu, quod sit res aliena, impediri.

Exemplum: ita ergo commodatarius non poterit commodanti questionem dominii referre *l. 16. ff. Commod. idem in depositario l. 31. §. 1. ff. de pos. locato. l. si quis Cond. 25. C. de locat. cond. & in actione pignoratibili l. 22. §. 2. ff. de pign. att.*

Limita: nisi (*l.*) in continenti possit probari dominium, Brunnem. *ad d. l. 31.* n. 3. (*l.*) nisi ignoranter alicui res sua commodata, deposita aut pignorata sit. *l. 20. C. locat.* Plures Limitationes vide apud Brunnem. *ad d. l. 25. C. loc.*

De exceptione rei judicatae vide RES JUDICATA.

CAP. XXIX.
De Excessu, (vide infra.)
Inobedientia & supra Contumacia)
Excessivis, Nimio, Immodico.

Axioma I.

Excessus modicus non est attendendus. *cap. cum te. & ibi gloss. in verb. minima. extr. de rejudic. Bald. in l. 1. n. 5. in fin. vers. & qui parum transgreditur. ff. de LL. & in l. 2. n. 6. vers. item & illud. C. de rescind. vendit. Farinac. 1. consil. crim. 78. n. 5. vide & Tiraquell. de judic. in reb. exig. vers. sexto.*

II. Ex